

МАУП

ПрАТ ВНЗ « МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Придунайська філія

Кафедра економіки та менеджменту.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

спеціальності:

073 «Менеджмент»
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня:

бакалавр
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма:

«Менеджмент»

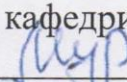
Методичні вказівки до виконання випускної кваліфікаційної роботи бакалавра зі спеціальності 073 «Менеджмент» очної та заочної форм навчання 2021 р.

Розробники:

Укладачі: к.е.н., доц. Ліганенко І.В.
к.е.н. Боденчук Л.Б.

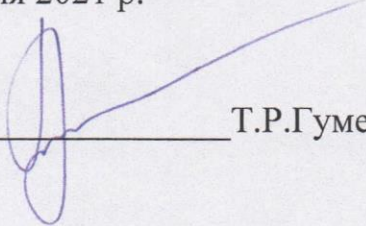
Методичні рекомендації затверджені на засіданні кафедри економіки та менеджменту

Протокол № 5 від «21» грудня 2020 р.

Завідувач кафедри
к.е.н., І.С.Мурашко

«21» грудня 2020р.

Схвалено Вченою Радою Придунайської філії МАУП.
Протокол № 1 від «15» січня 2021 р.

Голова методичної ради
доктор пед. наук., доц. Т.Р.Гуменникова

«15» січня 2021р.

Методичні рекомендації містять практичні рекомендації щодо правил, етапів, алгоритмів та механізмів виконання та захисту випускної кваліфікаційної роботи, а також зразки оформлення відповідних документів, списку першоджерел та використаної літератури тощо.

ВСТУП

Методичні рекомендації до виконання дипломної (бакалаврської) роботи зі спеціальності 073 «Менеджмент» розроблено з урахуванням вимог законодавства України, інструкцій Міністерства освіти України, відповідного освітнього стандарту, освітньо – професійною програмою підготовки бакалавра менеджменту та навчально-методичною документацією, розробленою ПрАТ «ВНЗ МАУП», та його Придунайською філією.

Методичні рекомендації до написання дипломної (бакалаврської) роботи дають студентам можливість дотримуватися логічної схеми наукового дослідження, а саме визначити об'єкт і предмет дослідження, обґрунтувати актуальність обраної теми, правильно сформулювати мету та завдання бакалаврської роботи, обґрунтувати вибір методів дослідження, а також сформулювати висновки й оцінити результати, отримані в процесі роботи.

Випускна кваліфікаційна робота (дипломна робота) повинна мати логічно завершений характер та демонструвати здатність студента грамотно викладати свої думки, аргументувати пропозиції, вільно користуватися спеціальною економічною термінологією.

Основними цілями виконання дипломної роботи є:

1. Систематизація, закріплення та розширення теоретичних та практичних знань студента за напрямом «Менеджмент».
2. Розвиток навичок ведення самостійної роботи та оволодіння методикою дослідження при вирішенні певних питань та проблем.
3. Визначення рівня теоретичної та практичної підготовленості студента до самостійної роботи за спеціальністю 073 «Менеджмент» та вирішення конкретних практичних завдань.

Відповідно до поставлених цілей студент у процесі виконання випускної кваліфікаційної роботи повинен вирішити наступні завдання:

1. Показати володіння культурою мислення, здатністю до сприйняття, узагальнення та економічного аналізу інформації, постановки мети та вибору шляхів її досягнення. Довести своє вміння логічно правильно, аргументовано і ясно будувати усне і письмове мовлення, а також володіння методами кількісного аналізу та моделювання, теоретичного та експериментального дослідження.

2. Виявити здатність діагностувати та аналізувати проблеми управління та процесів в організації. Викласти свою точку зору з дискусійних питань, що відносяться до теми. Провести аналіз зібраних даних, використовуючи відповідні методи обробки та аналізу інформації. Показати наявність

уявлення про роль та значення інформації та інформаційних технологій у розвитку сучасного суспільства та економіки знань.

3. При зборі необхідного фактичного матеріалу продемонструвати володіння основними методами, способами та засобами отримання, зберігання та переробки інформації, наявністю навичок роботи з комп'ютером як засобом управління інформацією, здатність працювати з інформацією у глобальних комп'ютерних мережах та корпоративних інформаційних системах.

4. На основі проведеного аналізу зробити висновки та розробити рекомендації щодо розглянутої у випускній кваліфікаційній роботі проблеми. Економічно обґрунтувати запропоновані управлінські рішення та визначити їхню соціально-економічну ефективність.

5. Підготувати доповідь та наочний матеріал до захисту випускної кваліфікаційної роботи. Під час захисту показати вміння критично оцінювати конструктивно реагувати на критику на свою адресу; здатність виступати публічно.

Випускна бакалаврська робота є закінченим самостійним дослідженням за певною тематикою, яка свідчить про наявність у випускника сформованих під час навчання фахових компетентностей та можливість їх використання для вирішення професійних завдань управління.

Випускна бакалаврська робота повинна представляти закінчену розробку актуальної наукової проблеми. Загальними вимогами до дипломної роботи є:

- чіткість побудови роботи, структурованість тексту;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- стислість і точність формулювань, що виключають можливість суб'єктивного та неоднозначного тлумачення;
- переконливість аргументації;
- конкретність викладу результатів роботи;
- доказовість висновків та обґрунтованість рекомендацій.

Для підвищення практичної цінності випускної кваліфікаційної роботи вона виконується з прикладу конкретної організації, у якій студент-дипломник працює чи проходить переддипломну практику.

1. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ДО НАПИСАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Загальні методичні рекомендації

Перед початком виконання випускної кваліфікаційної роботи студент ознайомлюється із основними вимогами щодо її підготовки, написання та оформлення. Кожний етап виконання роботи рекомендується узгоджувати з науковим керівником.

Незалежно від обраної теми, структура випускної кваліфікаційної роботи має бути такою:

- титульний аркуш;
- план роботи (зміст);
- вступ;
- основна частина (три розділи, які містять підрозділи, що розкривають теорію питання та досвід практичної роботи);
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки.

Кожний структурний елемент повинен починатися з нової сторінки.

Вимоги до структурних елементів:

- титульний аркуш випускної кваліфікаційної роботи оформляється за встановленою формою (додаток А);
- зміст повинен містити назви структурних елементів, заголовки (за їх наявності) із зазначенням нумерації та номери їх початкових сторінок.

Вимоги до решти основної частини випускної кваліфікаційної роботи подані нижче.

Випускна кваліфікаційна робота не може бути переказом написаного в літературі, або описом простого спостереження. Якість випускної кваліфікаційної роботи повинна бути такою, щоб після захисту цієї роботи, усі бажаючі мали змогу використати її результати, як певний методичний посібник.

Випускна кваліфікаційна робота повинна відповідати таким основним вимогам:

- актуальність теми, відповідність її сучасному стану менеджменту, практичним завданням сфери підприємництва;
- достатній теоретичний рівень. Ця вимога означає, що студент має достатньо повно розкрити основні поняття і терміни, що

- стосуються проблеми випускної кваліфікаційної роботи, включити тільки об'єктивні факти і реальні практичні приклади;
- дослідницький характер. У випускній кваліфікаційній роботі мають міститись елементи дослідження: вивчення достатньої кількості опублікованих джерел (критичний аналіз монографічних та періодичних видань); формування власної точки зору на проблему, що розглядається; систематизація та аналіз різних думок і підходів;
 - наявність в роботі достатнього фактичного матеріалу;
 - практична направленість;
 - грамотність оформлення -чітка логіка викладу, правильність мовно-стилістичного викладу матеріалу;
 - правильність та обґрунтованість висновків.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ. В перекладі з латинської актуальність означає важливість, значущість теоретичної концепції або практичного питання, що розглядається. Тому робота може претендувати на деяку ступінь актуальності лише у випадку, якщо обрана тема характеризується новизною, відповідає сучасним потребам розвитку менеджменту.

ВИСОКИЙ ТЕОРЕТИЧНИЙ РІВЕНЬ. Студент повинен аналізувати обрану тему на сучасному рівні розвитку науки, тобто використовувати в роботі ті підходи та наукові знання, закони та закономірності, які з позиції сьогодення пояснюють різноманітні явища та події. Крім того, студент повинен забезпечити високий теоретичний рівень виконання роботи, тобто розкрити в ній основні поняття та терміни, включати в зміст матеріалу лише об'єктивні факти та реальні приклади.

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ХАРАКТЕР. Робота повинна містити елементи дослідження, оскільки це розвиває та виховує у студентів творче мислення та навички наукового пошуку розв'язання обраної проблеми, дає можливість сформулювати систему аргументів, що захищають обрану тему. Цьому, значною мірою, сприятиме наявність аналітичного матеріалу або практичний досвід студента.

НАЯВНІСТЬ В РОБОТІ ДОСТАТНЬОГО ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ. Необхідно раціональне поєднання теорії та фактичного матеріалу. Теоретичні положення необхідно обґрунтувати конкретними практичними ситуаціями.

ПРАКТИЧНА НАПРАВЛЕНІСТЬ — це істотна і разом з цим складна вимога до роботи. Зміст даної вимоги полягає в тому, щоб тісно пов'язати теоретичні положення з реальними задачами різноманітних суб'єктів соціально-економічної діяльності. Якщо в випускній кваліфікаційній роботі наведені практичні рекомендації або пропозиції по вдосконаленню існуючого стану чи рекомендації по зміні окремих елементів виробничого процесу і ефективність цих змін або практичних рекомендацій буде підтверджена, тоді практична спрямованість обраної теми досягнута.

ГРАМОТНІСТЬ ОФОРМЛЕННЯ. Порушення правил цитування, оформлення літератури, стилістичні огріхи — все це знижує якість роботи. Виконання цієї вимоги виховує у студента культуру оформлення наукової роботи, яка знадобиться йому в майбутньому у практичній діяльності.

Зміст та деталі випускної кваліфікаційної роботи завжди потрібно узгоджувати з науковим керівником.

1.2. Етапи виконання випускної кваліфікаційної роботи

У написанні випускної кваліфікаційної роботи виокремлюють наступні етапи:

1. Підготовчий етап:

- вибір теми та її обґрунтування;
- пошук джерел та добір літератури з теми дослідження;
- складання попереднього плану роботи й узгодження його з керівником.

2. Робота над текстом:

- аналіз та обробка джерел;
- виклад основного тексту роботи;
- опрацювання висновків;
- написання вступу до роботи.

3. Етап оформлення роботи:

- складання списку використаних джерел;
- оформлення додатків та ілюстративного матеріалу;
- технічне оформлення та літературно-стилістичне редагування тексту.

4. Підготовка до захисту та захист випускної кваліфікаційної роботи:

- подання проекту (варіанту) роботи науковому керівникові;
- доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника;
- попередній захист випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі.

Виконання випускної кваліфікаційної роботи організоване відповідно до графіка, затвердженого кафедрою. За кожний етап роботи студент звітує науковому керівникові.

Враховуючи поради наукового керівника, студент самостійно відшукує додаткову літературу й складає бібліографію за різними джерелами: каталогами книг і журнальних статей, бібліографічними довідниками, за списками літератури, поданими в науковій та навчальній літературі.

Випускна кваліфікаційна робота повинна бути логічно побудованою й мати характер цілісного й завершеного самостійного дослідження. Випускна кваліфікаційна робота з дисципліни «Основи підприємницької діяльності» має описово-розрахунковий характер і складається зі вступу, основної частини й висновків.

1.3. Визначення теми, пошук інформації

Перший етап починається з *вибору теми випускної кваліфікаційної роботи*, її осмислення та обґрунтування. Тему випускної кваліфікаційної роботи студент обирає самостійно за допомогою запропонованого кафедрою переліку, з урахуванням проблематики, яка найповніше відповідає потребам бізнес-середовища Придунайського регіону, навчально-науковим інтересам і схильностям студента, керуючись при цьому порадами керівника.

Випускна кваліфікаційна робота не зводиться до реферативного огляду джерела чи проблематики, а передбачає наявність дослідних елементів, вона передбачає розкриття комплексної проблемної ситуації, аналітичне зіставлення різних концепцій, підходів, напрямів тощо. (Перелік запропонованих тем наведено в додатку Б).

Одна і та ж тема не може бути обрана двічі студентами однієї академічної групи.

Після означення теми роботи спільно із науковим керівником визначаються межі вивчення теми, окреслюються завдання дослідження.

Наступним кроком є пошук та вивчення літератури. Серед джерел теоретичної інформації найважливішими є книги, брошури, важливе місце займають офіційні документи, що вміщують матеріал законодавчого, нормативного чи директивного характеру. Оперативним джерелом інформації є періодичні видання. Останнім часом в навчальній та науковій роботі широко використовуються електронні засоби зберігання та передачі інформації, зокрема, мережа Інтернет.

Такий шлях добору інформації є цілком припустимим, але слід пам'ятати, що вся ця інформація має підлягати критичному осмисленню, бажано — з перевіркою достовірності наведених даних за друкованими джерелами інформації. Адресу електронної сторінки, з якої запозичені

відомості, обов'язково слід внести до переліку використаних першоджерел, що вміщується наприкінці тексту науково-дослідної студентської роботи.

Оскільки одним із критеріїв вибору напряму випускної кваліфікаційної роботи є узгодженість орієнтації напряму дослідження з можливою регіональною спрямованістю, доречним буде опрацювання літератури, що стосується проблем менеджменту у конкретній галузі. При цьому галузеве спрямування визначатиметься специфікою підприємства, на матеріалах якого збиратиметься інформація для самостійного опрацювання прикладних аспектів менеджменту.

Серед вторинних документів і видань слід відмітити довідкові (довідники, словники); оглядові (вміщують концентровану інформацію, отриману в результаті відбору, систематизації та логічного обґрунтування повідомлень з великої кількості першоджерел з певної теми за певний проміжок часу); реферативні (реферативні журнали та збірники). Для виконання випускної кваліфікаційної роботи на високому рівні потрібно користуватись усіма існуючими джерелами інформації.

Після опрацювання наукових джерел із обраної теми дослідження у ВКРБ студент спільно з науковим керівником розробляє індивідуальне завдання, яким зобов'язаний керуватися у процесі написання роботи та проходження виробничої практики. Бланк завдання видає кафедра економіки та менеджменту.

Під час джерелознавчих пошуків необхідно зокрема й з'ясувати повноту вивченості обраної теми сучасною наукою управління, щоб не повторювати в роботі загальновідомих істин і більш точно визначити напрями та основні тематичні розділи власного дослідження. Для цього варто ознайомитися перед усім із найновішою літературою з даної теми, опублікованою за останні п'ять років. Крім того, дослідження теми варто починати з узагальнюючих праць, які дозволять охопити проблемне поле дослідження, а потім перейти до більш спеціалізованих матеріалів.

1.4. Розробка плану дослідження

План складається зі вступу, основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків (схеми, таблиці, графіки).

Чим більш чітко розроблено план роботи, тим легше автору викладати свої думки, робити обґрунтовані висновки. Це, насамперед, стосується основної частини роботи.

Основне питання може бути розділене на два-три, а іноді чотири рівноцінних та рівнозначних підпитання. Ті, в свою чергу, також можуть підлягати подальшому поділу. Звідси випливають розділи робіт (питання першого рівня), параграфи (питання другого рівня) і т. д.

План випускної кваліфікаційної роботи є відображенням її структури, під якою розуміють порядок побудови наукової роботи, взаємозв'язок окремих її частин. Недоліком більшості робіт є непропорційність розділів, що є наслідком надмірної концентрації студента на окремих питаннях. Тому при складанні плану студенту слід визначити, хоча б приблизно, розміри кожної частини майбутньої роботи та їх взаємозв'язок. В процесі вивчення матеріалу план може удосконалюватись, а остаточний вигляд отримає лише при завершенні роботи над темою.

1.5. Написання теоретичного розділу

Другий етап – робота над текстом випускної кваліфікаційної роботи. Перш за все, слід провести аналіз та обробку обраних джерел. Працюючи з науковою літературою та документами, студентам необхідно вести конспекти всіх прочитаних джерел задля можливості належним чином оформлювати список літератури до випускної кваліфікаційної роботи та цитати в її тексті. Для кожного опрацьованого джерела слід скласти бібліографічний запис; виписувати окремі думки та твердження, які можуть стати цитатами, слід дослівно, мовою оригіналу.

Під час опрацювання джерел слід постійно пам'ятати, що основною вимогою, яку ставлять перед студентами, які працюють над випускними кваліфікаційними роботами й загалом займаються науковими дослідженнями, є самостійне і творче їх виконання. Не можна не тільки копіювати значні обсяги інформації з будь-яких джерел, але й зловживати цитатами, які лише сполучаються окремими власними фразами. Звичайно, що подібна робота не може бути оціненою позитивно. А тому цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне.

Цитуючи, слід дотримуватися кількох формальних правил:

- цитата має бути дослівною;
- цитата не має бути надто довгою (не більше одного-двох речень, що містять у собі закінчену думку);
- на одній сторінці роботи не рекомендується розміщати більше двох цитат;
- цитата має подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело (див. розділ «Оформлення випускної кваліфікаційної роботи»);
- вилучення певних фрагментів цитати, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається трьома крапками: ...;
- цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

Після опрацювання різноманітних джерел та літератури виникає необхідність виділення достовірних фактів. *Наукові факти – це одиниця наукового знання та основа будь-якого дослідження, а тому перевірка їхньої істинності (верифікація) невіддільна від роботи із довідковим апаратом.*

Після встановлення фактів постає завдання осмислення та віднаходження зв'язків і залежностей між явищами і подіями, а також і порівняння різних підходів до дослідження теми. На цьому етапі створюється власне наукове знання: дослідник намагається осмислити і зіставити наявні факти, порівняти варіації трактування цих фактів, відстежити тенденції і закономірності тощо. Це дає студенту можливість реалізувати своє право на власне розуміння інформації, яка становить собою предмет дослідження у випускній кваліфікаційній роботі.

Наступним етапом є *виклад основного тексту*. Як правило, матеріалом для більшої його частини виступає перефразовування (переказування) проаналізованих джерел: це означає, що вже на етапі конспектування студент починає писати текст своєї праці. Для уникнення плагіату слід прагнути передати думку автора як найближче до оригіналу з використанням власної лексики; зокрема, рекомендується виділити основні ідеї, змінити структуру речень, використовувати синоніми або слова з подібним значенням, змінювати форми слів тощо. Узагальнення дозволяє одним реченням передати зміст цілого розділу або цілої авторської праці. При цьому наприкінці речень обов'язково мають бути посилання на першоджерела.

Проаналізований і систематизований матеріал викладається відповідно до змісту у вигляді окремих розділів і підрозділів. Кожен розділ висвітлює одне питання, а підрозділ або параграф – окрему його частину. Викладати матеріал слід без пропуску логічних ланок, тому, починаючи працювати над розділом, слід зазначити його головну ідею, а також тезу кожного підрозділу. Думки і текст мають бути пов'язані між собою логічно. Весь текст має підпорядковуватися головній ідеї; один висновок не має суперечити іншому, навпаки підкріплювати його; крім того, слід дотримуватися послідовності доказів.

Важливим елементом викладу тексту й одним із багатьох чинників, на які зважає комісія при оцінюванні роботи, є правильне стилістичне оформлення роботи. Перш за все увага звертається на змістовний бік викладу матеріалу: логічність і обґрунтованість, повнота і репрезентативність (тобто, широта використання наукових джерел), загальна грамотність і відповідність стандартам та прийнятим правилам щодо наукових досліджень. Зокрема, при написанні тексту випускної кваліфікаційної роботи необхідно дотримуватися наукового стилю викладу та прийнятої термінології, позначень, умовних скорочень і символів. Не рекомендується вживати штампи чи занадто категоричні твердження («Загальновідомо...», «Безперечно...»); вести виклад від першої особи («На мою думку...», «Я спостерігав...», «Я вважаю»); уникати частих повторень слів чи словосполучень тощо.

Після написання основного тексту випускної кваліфікаційної роботи слід зайнятись *опрацюванням висновків та написанням вступу*, а також оформленням усього тексту згідно з відповідними вимогами.

1.6. Зміст структурних складових випускної кваліфікаційної роботи

Вступ.

У вступі обґрунтовується актуальність вибраної теми, дається характеристика сучасного стану досліджуваної проблеми, визначається мета випускної кваліфікаційної роботи й завдання, вказується предмет та об'єкт дослідження. У вступі варто також звернути увагу на рівень розробленості теми у вітчизняній та зарубіжній літературі (стисло вказати прізвища та ініціали авторів в алфавітному порядку, які внесли найбільш відчутний вклад у розв'язання обраної проблеми; виділити дискусійні питання й невирішені проблеми, вказати використані наукові методи дослідження, обсяг і структуру наукової роботи (наприклад, *випускна кваліфікаційна робота викладена на 80 сторінках комп'ютерного тексту і складається зі вступу, трьох розділів, висновків і додатків. Бібліографічний список включає 90 літературних джерел на 5 сторінках. Робота містить 15 таблиць і 10 рисунків*).

Вступ повинен містити таку інформацію.

Актуальність теми. Правильно сформулювати актуальність обраної теми означає: показати уміння відділяти головне від другорядного, з'ясовувати відомі факти і ті, що поки невідомі про предмет дослідження.

Мета і завдання дослідження визначаються на основі актуальності вибраної теми з визначенням кінцевого результату роботи. Мета випускної кваліфікаційної роботи повинна бути тісно пов'язана з назвою її теми. Сукупність усіх завдань має дати уявлення про те, що необхідно зробити для досягнення мети. Мету слід формулювати якомога компактніше, бажано, щоб у ній проглядалася основна думка наукової розвідки, а при визначенні завдань не слід повторювати вже сказане про мету.

Не можна формулювати мету як «дослідження...», «вивчення...» тощо, оскільки ці слова вказують на засоби досягнення мети, а не на саму мету. Наприклад, якщо тема роботи – «Технологія розробки бізнес-плану», то метою роботи може бути *обґрунтування вибору оптимального методичного підходу для розробки бізнес-плану* .

Виходячи з мети роботи, *визначаються завдання*. Це, зазвичай, робиться у формі перерахування (проаналізувати..., розробити..., узагальнити..., виявити..., довести..., впровадити..., показати..., знайти..., визначити..., описати..., встановити..., з'ясувати..., дати рекомендації..., встановити взаємозв'язок..., зробити прогноз... тощо). Завдання повинні відповідати розділам роботи.

Завдання мають конкретизувати основну мету роботи. Наявність поставленої мети дослідження дозволяє визначити завдання дослідження, які можуть включати такі складові:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження (наприклад, визначення сутності понять, явищ, процесів, подальше їх вдосконалення);
- вивчення ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов використання тощо;
- експериментальне вивчення практики вирішення даної проблеми, виявлення її типового стану, недоліків і труднощів, їх причин, типових особливостей передового досвіду, - таке вивчення дає змогу уточнити, перевірити дані, опубліковані в спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження;
- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення даної проблеми;
- розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи підприємців.

Для досягнення мети випускної кваліфікаційної роботи достатньо 3-4 завдання.

Об'єкт дослідження – це загальне явище, що породжує проблемну ситуацію і вибране для вивчення. *Об'єкт* — уся сукупність зв'язків, відношень різних аспектів теорії та практики проблеми, яка є джерелом інформації, необхідної для дослідника (підприємство, галузь, народне господарство тощо).

Предмет дослідження – вузька частина об'єкта дослідження, проблемне коло питань, що досліджуються в роботі на прикладі конкретного процесу, організації, підприємства (бази дослідження). *Предмет* — це тільки ті суттєві зв'язки та відносини, які підлягають безпосередньому вивченню в певній роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження

(наприклад визначення ефективності управління проектами; дослідження механізму взаємодії тощо).

Об'єкт і предмет дослідження співвідношення між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, що є предметом дослідження. Саме на нього повинна бути спрямована основна увага дослідника, оскільки предмет дослідження визначає тему роботи, винесену на титульну сторінку, її назву.

При з'ясуванні об'єкта, предмета і мети дослідження слід зважати на те, що між ними і темою випускної кваліфікаційної роботи є системні логічні зв'язки. Об'єктом дослідження є вся сукупність відношень різних аспектів теорії і практики науки, яка слугує джерелом необхідної для дослідника інформації; це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для дослідження. Предмет дослідження — це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в даній роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження. Таким чином, предмет дослідження є вужчим та конкретнішим, ніж об'єкт. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Потрібно знати, що об'єкт дослідження – це частина об'єктивної реальності, яка на даному етапі стає предметом практичної і теоретичної діяльності людини як соціальної істоти (суб'єкта). Предмет дослідження є таким його елементом, який включає сукупність властивостей і відношень об'єкта, опосередкованих людиною (суб'єктом) у процесі дослідження з певною метою в конкретних умовах. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Предмет дослідження змістовно визначає тему (мету) випускної кваліфікаційної роботи.

Залежно від того, наскільки зрозуміло і точно сформульовано мету роботи, настільки вдалими будуть її основні завдання, план, організація виконання, стиль викладу.

Методи дослідження, використані для досягнення поставленої в роботі мети, перераховуються коротко. Необхідно обрати та обґрунтувати адекватні до сформульованої мети та визначеного предмета методи дослідження, для чого слід здійснити узагальнення існуючих концепцій, поглиблений аналіз та оцінювання основних методичних підходів до опрацювання проблеми, систематизацію процедур і методичних прийомів. Під методом дослідження найчастіше розуміють сукупність прийомів чи

операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності, підпорядкованих вирішенню конкретного завдання. Оскільки у науковому дослідженні можна виділити два рівні — емпіричний, на якому відбувається процес накопичення фактів, і теоретичний, на якому здійснюється синтез знань, то і всю сукупність методів пізнання можна поділити на такі групи:

— методи емпіричного дослідження (метод спостережень, порівнянь, вимірювань тощо);

— методи теоретичного дослідження (аксіоматичний, історичний, методідеалізації, формалізації тощо);

— методи, використовувані на емпіричному та теоретичному рівнях (метод абстрагування, моделювання, аналізу та синтезу, індукції та дедукції).

Вибір методів дослідження є дуже важливим етапом наукової праці, оскільки обрані методи є інструментарієм отримання фактичного матеріалу та необхідною умовою досягнення поставленої в роботі мети.

Інформаційні джерела передбачають розкриття джерельної бази, (частіше за все це монографія, автореферат, дисертація, збірник наукових праць, матеріали наукової конференції, тези доповідей наукової конференції, науково-популярне видання тощо).

Останнім пунктом вступу є **опис структури роботи**, тобто, скільки розділів містить робота, наочний матеріал (кількість рисунків та таблиць, додатків).

Обсяг вступу має складати 2-3 сторінки.

Основна частина роботи поділяється на розділи і містить теоретичну, аналітичну і конструктивну частини.

Розділи основної частини мають бути логічно пов'язаними між собою; сформульовані пропозиції мають базуватися на викладених теоретичних положеннях і результатах здійсненого аналізу та діагностики. Як правило, основна частина випускної кваліфікаційної роботи включає в себе такі розділи:

- теоретична частина;
- аналітично - практична частина;
- конструктивна частина.

Теоретична частина — основа всієї роботи, оскільки в ній відображається вміння студента використовувати набуті теоретичні знання, працювати з літературою, творчо оцінювати різні теоретичні підходи, точки

зору та давати їм аргументовану оцінку. У першому розділі окреслюються основні етапи наукової думки за розв'язуваною проблемою (завданням).

Ця частина випускної кваліфікаційної роботи виконується студентом на основі аналізу різних підходів щодо вирішення певної проблеми, яка міститься у науковій літературі вітчизняних нормативно-правових актів.

При опрацюванні літературних джерел студент повинен обов'язково висловити власний погляд на цю проблему. Стисло, критично висловлюючи роботи попередників, студенту варто окреслити основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою, вирізнити ті питання, що залишилися невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми (завдання).

Теоретична частина складається з одного питання, яке може бути поділене на 2-3 підпункти. В кінці теоретичної частини повинен бути зроблений обґрунтований перехід до практичної частини роботи. Загальний обсяг теоретичного розділу не повинен перевищувати 15-20 сторінок.

Аналітично - практична частина демонструє вміння студента виявити рівень реалізації теоретичних розробок та методичних рекомендацій в практику діяльності підприємств Придунайського регіону. Практична частина також складається з 2-3 підпунктів.

Метою проведення аналізу є з'ясування позитивних і негативних тенденцій у розвитку проблеми, що досліджується. Практична частина роботи повинна доповнюватися таблицями, рисунками, графіками, формулами, моделями тощо. Загальний обсяг практичного розділу не повинен перевищувати 10-15 сторінок.

Третя (конструктивна) частина випускної кваліфікаційної роботи передбачає творчий пошук, обґрунтування кращого варіанта вирішення проблемної ситуації, що склалася при здійсненні бізнес-процесів досліджуваного підприємства з урахуванням регіональних особливостей. Студент на основі виявлених недоліків повинен запропонувати нетрадиційні підходи усунення проблеми, можливість адаптації зарубіжного досвіду до практики діяльності підприємств Придунайського регіону тощо. Особливо це стосується співпраці із сусідніми країнами, такими як Молдова, Румунія, Болгарія.

В цьому розділі здійснюється дослідження методів управління функціонуванням або розвитком підприємства, удосконалення та підвищення ефективності бізнес-процесів відповідно до теми дослідження, розробка конкретних планових або прогнозних показників, стратегій, які відповідають

критеріям оптимальності, ефективності та можливості реалізації. Всі аналітичні розробки, моделі, матеріали таблиць, графічні матеріали повинні супроводжуватися висновками, що розкривали сутність економічних та управлінських процесів, які досліджуються, їх особливості та тенденції, аналіз яких вимагає визначити невикористані резерви. Загальний обсяг практичного розділу не повинен перевищувати 15-20 сторінок.

Висновки та пропозиції базуються на результатах аналізу, проведеного в практичній частині. У висновках відображено, якою мірою вирішено завдання й досягнуто мети, сформульованої у вступі. Висновки повинні нести особисту думку автора до уже відомого матеріалу як результату проведеного дослідження. Висновки— це стисле резюме за змістом кожного пункту плану випускної кваліфікаційної роботи.

Текст висновків повинен містити об'єктивну оцінку отриманих результатів роботи та досягнення поставленої мети. Крім того, у висновках може бути наведено прогноз діяльності об'єкта дослідження у перспективі.

Обсяг висновків — до 3 сторінок.

Список літератури

Невід'ємною частиною випускної кваліфікаційної роботи є *список літератури*, який включає перелік усіх джерел, використаних у процесі роботи:

- вказуються прізвища та ініціали авторів (в алфавітному порядку), які внесли найбільш відчутний вклад у розв'язання обраної проблеми;
- указуються основні закони і нормативні акти (якщо це зумовлено предметною спрямованістю роботи) або інші нормативні документи;
- стандарти;
- положення;
- концепції тощо.

із обов'язковим посиланням у [квадратних дужках] на номери джерел за переліком використаної літератури.

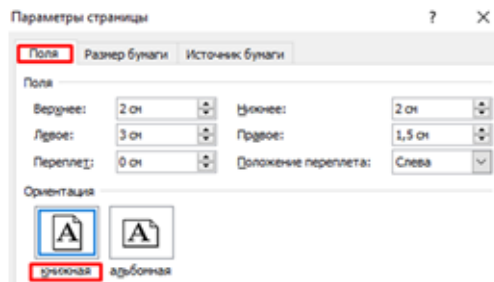
Список літератури повинен відповідати вимогам ДСТУ 8302:2015. Приклад оформлення списку використаних джерел див. у Додатку Г.

Очікуваний обсяг тексту випускної кваліфікаційної роботи (без списку використаних джерел і додатків) – 60–65 сторінок.

2. ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вимоги до набору тексту

Текст роботи (починаючи зі змісту та включаючи список літератури) друкують на комп'ютері з однієї сторони аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм), дотримуючись таких вимог (рис 1):

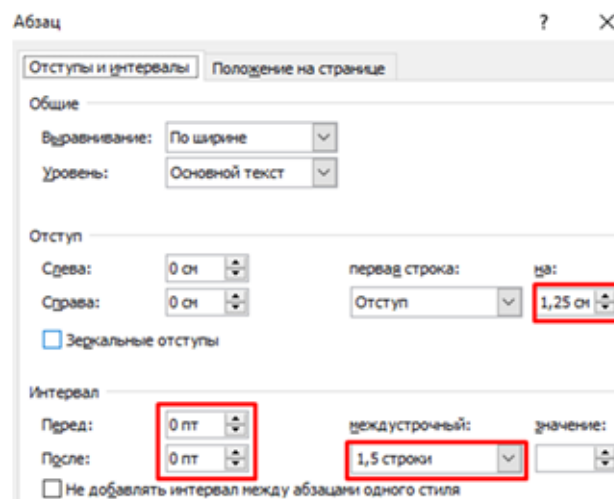
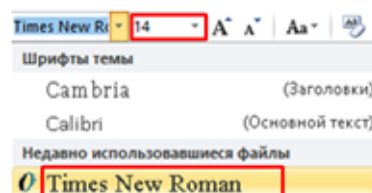
Верхнє, нижнє поле – 20 мм

Ліве поле – 25 мм

Праве поле – 15 мм

Розташування – книжне

Шрифт – Times New Roman
Розмір – 14

Відстань між рядками – 1,5

інтервала

Інтервал перед та після кожного абзацу – 0 пт

Абзацні відступи – 1,25 см.

Рис. 1. Загальні вимоги до оформлення тексту

Надрукований текст повинен бути чітким, чорного кольору. Щільність тексту – однакова по всій роботі (29–30 рядків на сторінці).

Заголовки структурних частин випускної кваліфікаційної роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами з вирівнюванням по центру і виділенням жирним шрифтом розміром 14 пунктів.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу. **Жоден заголовок не може закінчуватися крапкою.** Якщо він довший одного рядка, то не слід вживати перенесення (поділу) слів; наступний рядок має починатися з того самого відступу.

Розділи обов'язково починаються з нової сторінки, але його структурні одиниці не відділяються одна від одної.

Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (окрім першої великої) з абзацу, крапку в кінці заголовку не ставлять. Відстань між заголовком та текстом має становити 1 інтервал.

Номер розділу позначають римською цифрою після слова „РОЗДІЛ” без крапки, а після цього друкують назву розділу. *Такі структурні частини випускної кваліфікаційної роботи як зміст, вступ, висновки, список використаної літератури, додатки не мають порядкового номеру.* Тобто не можна друкувати «1. Вступ» чи «Розділ 5. Висновки».

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу і порядковий номер підрозділу, між якими ставиться крапка. В кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: "1.2." (другий підрозділ першого розділу), після якої в тому ж рядку друкують заголовок підрозділу.

Не допускається розміщення назви розділу чи підрозділу в нижній частині сторінки, якщо далі подається лише рядок тексту.

Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами у правому верхньому куті без крапки та будь-яких інших написів. Титульний аркуш вважається за першу сторінку, але нумерація на ньому не проставляється. Наступні сторінки нумерують, починаючи з другої.

2.2. Порядок посилань на джерела

Цитати з літературних джерел в випускній кваліфікаційній роботі повинні підтверджувати думку автора випускної кваліфікаційної роботи авторитетним висловлюванням вченого або текстом офіційного документа. Виписувати цитати треба на одну сторону окремих аркушів паперу стандартного розміру, що допомагає краще орієнтуватися в накопиченому матеріалі, систематизувати його за темами і проблемами.

Конспектуючи матеріал, слід постійно пам'ятати тему випускної кваліфікаційної роботи, щоб виписувати тільки те, що має відношення до теми дослідження. Цитати беруть у лапки, записують їх точно за оригіналом,

пропуски в цитатах позначаються трьома крапками, взятими в ламані дужки: <...>.

Текст цитати може бути використаний у тому розумінні, в якому він поданий в оригіналі (джерелі). Застосування так званих розлапкованих цитат, коли думки іншого автора видаються за особисті, розглядається як грубе порушення літературної та наукової етики, кваліфікується як плагіат.

Однак це не означає, що студент зовсім не повинен опиратися на праці інших авторів: чим ширше і різноманітніше коло джерел, які він використовував, тим вищою є теоретична та практична цінність його дослідження. **Посилання** у тексті роботи слід давати у квадратних дужках: вказується номер джерела зі списку літератури. *Якщо необхідно вказати номер сторінки, його ставлять через кому після номера видання: [27, с. 18].* Крапка наприкінці речення ставиться після квадратної дужки.

Посилання в тексті наводять у квадратних дужках, зазначаючи номер джерела за списком літератури та, через кому, номер сторінки чи сторінок у ньому (крім випадків, коли посилаються на джерело чи кілька джерел у цілому).

Наприклад: *«На думку Н. В. Сментини –«Перші спроби систематичного теоретичного осмислення підприємництва...»[8, с.5]»;*

«З.С.Варналій може вважатися видатним українським економістом, який сформулював основи підприємницької діяльності[16, с. 114–115]»;

«Проблеми оподаткування бізнесу розглядаються у працях [1–7] або [1, 2, 7]».

Наприклад: *Г.Захарчин [40] вважає, що..., однак окремі автори [47, с. 64; 51] не поділяють подібну точку зору.*

2.3. Ілюстрації

Ілюстрації (за наявності). У випускній кваліфікаційній роботі слід використовувати лише ілюстрації, зроблені власноруч за допомогою вбудованих інструментів Microsoft Word. Використання картинок для ілюстрації схем та діаграм не допускається.

Ілюстрації доповнюють пояснювальними підписами. Рисунки, фотографії, креслення, схеми, графіки, карти слід подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Рисунок, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у додатках. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за виключенням ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують безпосередньо під ілюстрацією.

Фотографії, креслення, схеми, графіки, карти, діаграми і таблиці необхідно розміщувати безпосередньо за текстом, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Якщо ілюстрації і таблиці розміщені на окремих сторінках, ці сторінки нумерують за загальною нумерацією сторінок. Таблицю чи ілюстрацію на аркуші формату, більшого за А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Основними видами ілюстративного матеріалу в випускній кваліфікаційній роботі є: рисунок, схема, фотографія, діаграма і графік.

Схема — це зображення, що передає, зазвичай — за допомогою умовних позначень і без збереження масштабу, основну ідею якогось пристрою, споруди або процесу і показує взаємозв'язок їхніх головних елементів.

Діаграма — один із способів графічного зображення залежності між величинами. У діаграмах наочно відбивають та аналізують масові дані.

Відповідно до форми побудови розрізняють діаграми площинні, лінійні та об'ємні. Найчастіше використовують лінійні діаграми, а з площинних діаграм - стовпчикові (стрічкові) та секторні.

Результати оброблення числових даних можна подати у вигляді графіків, тобто умовних зображень величин та їх співвідношень через геометричні фігури, точки та лінії. Графіки використовують як для аналізу, так і для підвищення наочності ілюстративного матеріалу.

Осі координат графіка креслять суцільними лініями. Стрілок на кінцях координатних осей не ставлять; умовні позначення і розмірності відкладених величин вказують у прийнятих скороченнях. На графіку слід писати лише умовні літерні позначення, прийняті у тексті. Написи, що стосуються кривих і точок, залишають тільки у тому разі, коли їх небагато і вони є короткими.

Багатослівні написи замінюють цифрами, розшифровування яких наводять під рисунком.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де треба вказати на неї,

розміщують посилання у вигляді виразу у круглих дужках «(рис. 3.1)» або звороту типу: «...як це видно з рис. 3.1», або «...як це показано на рис. 3.1».

2.4. Таблиці

Цифровий матеріал, вміщений у текст, як правило, оформляється у вигляді таблиць. У таблицях цифровий або текстовий матеріал групується в рядки і графи, відокремлені горизонтальними (рядки) та вертикальними (графи) лініями.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери; назви не підкреслюють. Заголовки колонок мають починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони самостійні. Висота рядків – не менше ніж 8 мм. Колонку з порядковими номерами рядків до таблиці не включають.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї у тексті; таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю колонок можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки. Якщо рядки або колонки таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її шапку, а в другому – боковик (рис. 2.).

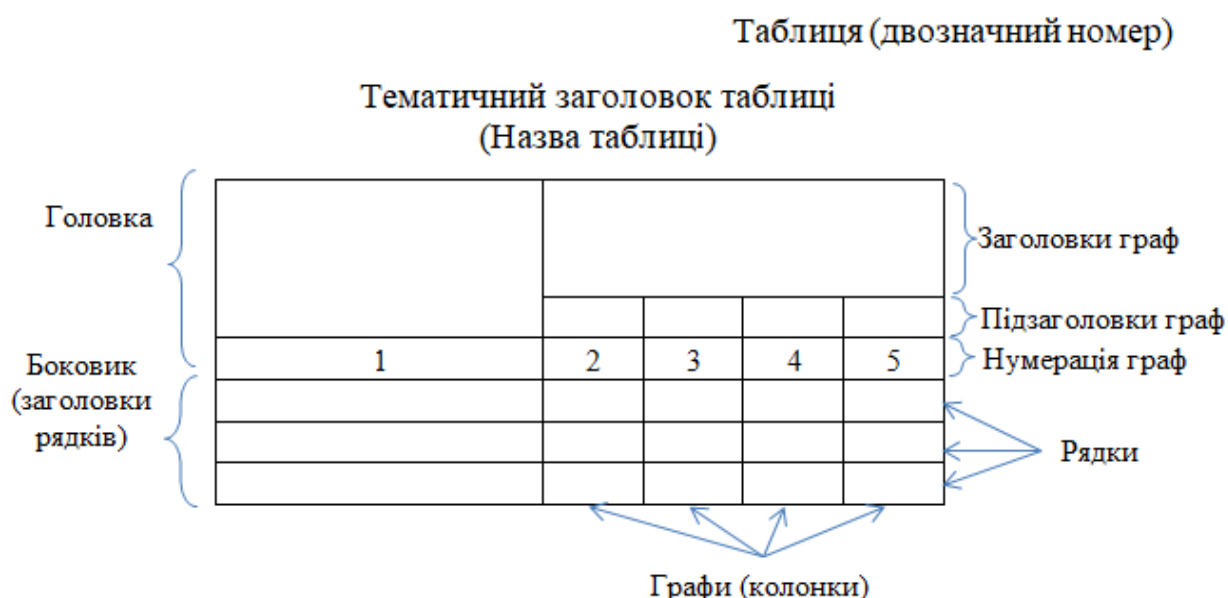

Рис. 2. Загальна форма таблиці

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те ж», а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не варто. Якщо цифрові або інші дані в якомусь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк (-).

На всі таблиці мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл.1.2».

Нумерують таблиці послідовно у межах розділу (за винятком таблиць, поданих у додатках). Для цього в правому верхньому куті над заголовком таблиці розміщується надпис: Таблиця 1.4 (четверта таблиця першого розділу) без крапки. Якщо таблиця не вміщується на одній сторінці, над її продовженням на наступній сторінці подається надпис: *Продовження табл. 1.4*. Назву таблиці не підкреслюють (рис 3).

Продовження таблиці (номер таблиці)				
1	2	3	4	5

Рис. 3. Зразок перенесення таблиці

Якщо всі дані, наведені в таблиці, мають однакову одиницю вимірювання, її вказують у тематичному заголовку, якщо різні — в заголовках колонок або рядків через кому. Позначення одиниць вимірювання при цьому має відповідати загальноприйнятим стандартам.

Числа у таблиці, як правило, повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Дробові числа наводяться у вигляді десяткового дробу. Нульові ознаки заведено позначати знаком тире «—», відсутність даних — трьома крапками «...» або літерами «н. в.» (немає відомостей). Якщо наведені у таблиці дані мають які-небудь особливості (є попередніми, стосуються до частини явища, що вивчається, тощо), то на це необхідно вказати у примітках, які розміщують під таблицею.

Таблицю не слід обтяжувати зайвими подробицями, які ускладнюють аналіз інформації. Необхідно також уникати утворення клітинок таблиці, що не мають змісту. Коли ж такі клітинки все-таки з'являються, то в них треба проставляти знак «х», який означає, що вони не заповнюються.

Формули в роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули

в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій їх наведено у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки (рис 4).

$$R_{\Pi} = \frac{\Pi}{B} \quad (\text{двозначний номер формули})$$

де R_{Π} – рентабельність продажу;
 Π – прибуток;
 B – виручка

Рис 4 Приклад оформлення

Рівняння і формули треба відокремлювати від тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули залишають не менше одного вільного рядка.

2.5. Список використаної літератури

Після висновків у роботі подають **список використаних джерел**. Цей список має містити повний бібліографічний опис будь-яких документів, наукових праць та довідкової літератури, використаних автором у будь-якій формі, із зазначенням авторів, назви, вихідних даних і загальної кількості сторінок (для статей – першої і останньої сторінок). Записи розташовують в алфавітному порядку за прізвищами авторів або перших слів назв творів, записаних без автора; спочатку йдуть кириличні видання, потім видання латиною. Авторів, які мають однакові прізвища, записують в алфавітному порядку їхніх ініціалів; праці одного автора подають за алфавітом перших букв назв його праць. Зразки бібліографічного запису подано в Додатку Г.

Складається список на основі робочої картотеки і відображає обсяг використаних джерел та ступінь вивченості досліджуваної теми, є „візитною карткою” автора роботи, його професійним обличчям, свідчить про рівень володіння навичками роботи з науковою літературою. Укладаючи його, слід

додержуватися вимог державного стандарту. Кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка, літературу слід розташовувати в алфавітному порядку авторів та назв праць, спочатку видання українською мовою, потім – іноземними. Список використаної літератури повинен бути не менший ніж 35 найменувань.

2.6. Додатки

За потреби до додатків доцільно включати таблиці, ілюстрації, які допомагають кращому сприйняттю матеріалу. Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті дисертації. Кожний такий додаток має починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований зверху малими літерами з першої прописної симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і літера, що позначає додаток. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ (єдиний додаток позначають як «Додаток А»).

До додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повного сприйняття випускної кваліфікаційної роботи:

- таблиці допоміжних цифрових даних;
- проміжні математичні доведення, формули та розрахунки;
- протоколи спостережень;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- інструкції та методики, розроблені в процесі виконання роботи.

Обсяг додатків не повинен перевищувати обсягу випускної кваліфікаційної роботи.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: «А.2» (другий розділ додатка А); «В. 3.1» (перший підрозділ третього розділу додатка В).

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: «рис. Д.1.2» (другий рисунок першого розділу додатка Д); «формула (А.1)» (перша формула додатка А).

Зброшурована випускна кваліфікаційна робота подається студентом науковому керівнику, який приймає остаточне рішення щодо її допуску до захисту, про що робить відповідну позначку на титульному аркуші.

3. ПОРЯДОК ПІДГОТОВКИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАХИСТУ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Випускна кваліфікаційна робота подається науковому керівникові у визначені закладом вищої освіти терміни. Після прочитання роботи керівником і доопрацюванням її з урахуванням усіх зауважень, а також остаточного узгодження проекту випускної бакалаврської з керівником, можна оформляти чистовий варіант. Перед тим, як друкувати з чернетки випускну кваліфікаційну роботу, її слід ще раз старанно перевірити, уточнити назви розділів і підрозділів, правильність посилань на список джерел, послідовність розміщення матеріалу, обґрунтованість і чіткість формулювань висновків та рекомендацій.

3.1. Порядок перевірки та допуску випускних кваліфікаційних робіт до захисту включає такі етапи:

До захисту бакалаврської роботи допускаються студенти, які успішно склали заліково-екзаменаційну сесію, завершили виробничу практику, захистили звіт з неї і дотрималися графіка підготовки бакалаврської роботи.

Студент має право:

- особисто обирати тему бакалаврської роботи;
- вносити свої пропозиції щодо обрання наукового керівника,
- враховуючи власні напрацювання;
- клопотати перед випусковою кафедрою про заміну наукового керівника, якщо для цього є поважні причини;
- приймати самостійні рішення щодо вибору методів дослідження та аналізу, а також обробки первинних матеріалів та документів.

Студент зобов'язаний:

- чітко виконувати графік підготовки бакалаврської роботи;
- оформити її відповідно до вимог випускової кафедри;
- своєчасно пройти попередній захист бакалаврської роботи на кафедрі;
- своєчасно передати бакалаврську роботу до захисту перед екзаменаційною комісією (ЕК);
- аргументовано й етично реагувати на зауваження наукового керівника і рецензента, відповідати на запитання членів ЕК та присутніх на відкритому захисті бакалаврської роботи.

Бакалаврська робота має бути написана державною мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано.

При плануванні часу на підготовку та написання бакалаврської роботи слід враховувати необхідні процедури, що передують її захисту:

1. За 2-3 місяці до орієнтовної дати захисту студент отримує тему випускної кваліфікаційної роботи.

2. Протягом 10 днів студенту необхідно скласти план роботи, який затверджується науковим керівником, потім студент разом з науковим керівником опрацьовує та оформлюють випускну кваліфікаційну роботу.

3. Випускна кваліфікаційна роботи в роздрукованому вигляді здається студентами на кафедру з обов'язковою реєстрацією та передаються викладачу фахівцем кафедри для здійснення рецензування. Тобто не пізніше, ніж за 2 тижні до дати захисту роботи студент денної форми навчання передає роботу на кафедру для перевірки керівником, *для студентів заочної форми* – не пізніше 1 місяця до початку сесії.

4. Після надання керівником рецензії (яка зберігається на кафедрі) робота у роздрукованому вигляді передається на кафедру, а електронна версія направляється для перевірки рівня плагіату.

5. Перевіряє роботу комісія, що складається із завідувача кафедри та провідних фахівців з перевірки. Після перевірки до випускної кваліфікаційної роботи додається відповідний протокол із вказаним числовим визначенням рівня оригінальності тексту (у відсотках), який разом з роботою зберігається на кафедрі.

6. До публічного захисту допускаються тільки роботи, в яких рівень оригінальності тексту перевищує 65 %.

Захист випускної кваліфікаційної роботи проводиться відповідно до графіка, затвердженого кафедрою, у присутності комісії у складі керівника та двох-трьох членів кафедри.

Захист випускної кваліфікаційної роботи має на меті перевірку самостійності виконання роботи, тобто, наскільки глибоко студент розуміє матеріал теми, чи правильно обґрунтовує рекомендації та висновки, подані в роботі.

Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- оголошення відгуку наукового керівника або його виступ;

- відповіді студента на запитання членів комісії із захисту та осіб, присутніх на захисті;
- заключне слово студента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Доповіддю студента про зміст роботи є виступ на 5–7 хвилин, в якому має бути висвітлено:

- актуальність обраної теми, мету та завдання роботи;
- структуру роботи, використані методи дослідження та основні першоджерела;
- зміст ідей та пропозицій автора;
- основні висновки за результатами роботи.

Під час доповіді можливе використання демонстраційних матеріалів (таблиці, схеми, графіки тощо). Після доповіді студент відповідає на запитання членів комісії.

Для кращого сприймання присутніми матеріалу можна рекомендувати підготувати презентацію, в яку включити власні таблиці, діаграми, графіки та використати засоби мультимедіа.

3.2. Критерії оцінки випускних кваліфікаційних робіт

Робота, в якій:

- зроблено власну оцінку джерел та літератури, використані різноманітні методи дослідження, запропоновано самостійне вирішення проблеми, викладено аргументовані висновки та обґрунтовані пропозиції, може бути оцінена на **«відмінно»** (90-100 балів / A).

- зроблено власну оцінку джерел та літератури, самостійно підібраний та проаналізований значний за обсягом та цікавий за змістом матеріал, викладено аргументовані висновки та обґрунтовані пропозиції, але є помилки в оформленні, може бути оцінена на **«добре»** (82–89 балів / B).

- зроблено власну оцінку джерел та літератури, самостійно підібраний та проаналізований значний за обсягом та цікавий за змістом матеріал, але є проблеми з оформленням роботи та аргументацією висновків, може бути оцінена на **«добре»** (75–81 балів / C).

- самостійно підібраний та проаналізований значний за обсягом та цікавий за змістом матеріал, але відсутній аналіз джерел та літератури, допущенні помилки в оформленні роботи, може бути оцінена на **«задовільно»** (68–74 балів / D).

- здійснено переказ опублікованих джерела і лише на цій основі розкрито тему, допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж оцінкою «задовільно» (60–67 балів / E).

- виявлено ознаки плагіату знімається з розгляду, а її авторові виставляється оцінка «незадовільно» (35–59 балів / FX).

Не допускаються до захисту роботи, у яких зміст не відповідає обраній темі; які не відповідають вимогам оформлення випускних кваліфікаційних робіт; які подані з порушенням термінів їх виконання.

ДОДАТКИ

Додаток А

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»
ПРИДУНАЙСЬКА ФІЛІЯ**

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»
спеціальності 073 «Менеджмент»

на тему:

« _____ »

студент _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

групи _____

науковий керівник роботи

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Випускна кваліфікаційна робота допущена до
захисту рішенням засідання кафедри
протокол № _____ від «__» _____ 2022 р

завідувач кафедри

(прізвище, ім'я, по-батькові)

м. _____ - 20__ рік

ТЕМИ
ВИПУСКНИХ БАКАЛАВРСЬКИХ РОБІТ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 073 «МЕНЕДЖМЕНТ»

1. Бізнес-планування в управлінні організацією
2. Використання ефективних маркетингових стратегій в управлінні організацією
3. Використання системи методів менеджменту в аграрному підприємстві.
4. Впровадження сучасних технологій управління персоналом на підприємстві.
5. Ефективність управління організацією та шляхи її підвищення
6. Забезпечення ефективного функціонування корпоративних інформаційних систем в умовах євроінтеграції
7. Запобігання та вирішення конфліктів в управлінні організацією
8. Інформаційне забезпечення управління організацією
9. Інформаційне забезпечення функціонування організації (на прикладі ...).
10. Інформаційні системи управління сучасною організацією
11. Кількісні та якісні методи планування і контролю в діяльності організації, підприємства
12. Лідерство та комунікації в управлінні організацією
13. Логістичні стратегії в управлінні організацією з урахуванням регіональних особливостей
14. Організаційна культура управління.
15. Організаційна поведінка в управлінні персоналом
16. Організаційне проектування на прикладі.
17. Організація антикризового управління підприємством на різних стадіях його життєвого циклу (за матеріалами...).
18. Організація взаємодії учасників економічних відносин в управлінні організацією
19. Організація документообігу в організації (на підприємстві, в установі)
20. Організація управління підприємством на прикладі ...
21. Особливості управління готельним комплексом
22. Оцінка діяльності персоналу на підприємстві в сучасних умовах.
23. Оцінка та управління інвестиційною діяльністю організації з урахуванням можливостей Придунайського регіону
24. Планування діяльності організації, підприємства (за напрямками діяльності) на прикладі
25. Планування діяльності підприємств агропромислового комплексу.
26. Планування маркетингової діяльності організації (підприємства)
27. Планування та організація діяльності морського та річкового транспорту

28. Прийняття логістичних рішень в матеріальному забезпеченні виробництва
29. Прийняття управлінських рішень на основі контролю формування доходів від різних видів діяльності організації
30. Професійний розвиток персоналу організації
31. Психологія управління персоналом сучасної організації
32. Раціоналізація витрат на виробництво продукції (робіт, послуг)
33. Рекламні технології в управлінні маркетинговою діяльністю організації (підприємства)
34. Роль контролінгу у системі управління підприємством.
35. Система державного управління на регіональному рівні
36. Система збору, накопичення, обробки інформації для прийняття управлінських рішень
37. Система маркетингових комунікацій організації (підприємства)
38. Система моніторингу показників діяльності в менеджменті організації
39. Система мотивації та стимулювання персоналу
40. Система формування і розвитку особистості керівника та ефективності його управлінської діяльності.
41. Системний аналіз впливу зовнішнього середовища на управління суб'єктами господарювання в Придунайському регіоні
42. Техніко-економічне обґрунтування інноваційних проектів в управлінні організацією
43. Технологія маркетингових досліджень в управлінні організацією
44. Технологія підготовки управлінської інформації
45. Технологія розробки і реалізації управлінських рішень в управлінні підприємством.
46. Технологія управління організацією в умовах динамічного зовнішнього середовища
47. Удосконалення системи менеджменту підприємства.
48. Управління бізнес-процесами в організації (на підприємстві, в установі)
49. Управління зовнішньоекономічною діяльністю організації
50. Управління інвестиційною діяльністю організації
51. Управління інноваційною діяльністю організації
52. Управління конкурентоспроможністю підприємства.
53. Управління маркетинговою діяльністю організації
54. Управління операційними процесами на основі логістики
55. Управління операційною діяльністю організації
56. Управління персоналом організації
57. Управління персоналом підприємства (організації, установи)
58. Управління прибутком організації для забезпечення сталого розвитку
59. Управління ресурсним потенціалом організації
60. Управління фермерським господарством
61. Управління фінансовою діяльністю організації
62. Управління формуванням і реалізацією виробничої програми організації (підприємства)

- 63.Управління якістю сільськогосподарської продукції.
- 64.Управлінські технології як інструмент обґрунтування адміністративних рішень
- 65.Фінансово-економічна діяльність в управлінні організацією
- 66.Формування оптимальної структури організації
- 67.Формування системи показників контролю діяльності організації, підприємства
- 68.Формування та управління системою якості менеджменту організації
- 69.Формування та управління собівартістю продукції (робіт, послуг)
- 70.Формування та управління собівартістю продукції (робіт, послуг)

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ПЛАНУ (ЗМІСТУ) ВИПУСКНОЇ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛОГІСТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

- 1.1. Економічна сутність поняття "логістика". Цілі логістики на сучасному етапі
- 1.2. Види логістичних систем, їх характеристика

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ
ПІДПРИЄМСТВА

- 2.1. Організація логістичного процесу
- 2.2. Характеристика транспортної логістики та складського господарства

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ В МАГАЗИНІ
«ПАРКЕТНИЙ СВІТ»

- 3.1. Методичні підходи до оцінювання логістичних ланцюгів
- 3.2. Шляхи удосконалення логістичної системи підприємства

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015
 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні
 положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД
 01.140.40)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Один автор	Іванова В. Д. Технологія виробництва продуктів бджільництва : курс лекцій. Миколаїв: МДАУ, 2009. 245 с.
Два (три) автори	Коваленко А. Д., Герасимчук О. П., Данилюк А. С. Міжнародне кредитування. 2-ге вид. Київ : Наука, 2018. 155 с.
Чотири і більше авторів	Міжнародна торгівля / Ю. Г. Козак та ін. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учб. літ., 2015. 272 с.
Без автора (з редактором тощо)	Економічна енциклопедія / за ред. В. В. Шевченка. Київ : Альманах, 2016. 304 с.
Багатотомний документ	Мала гірнича енциклопедія : у 3 т. / за ред. В. С. Білецького. Донецьк : Донбас, 2007. Т. 2 : Л-Р. 652 с.
Частина книги (розділ тощо)	Ярошевич Н.Б., Чубка О.М., Якимів А.І. Інструменти боргового фінансування суб'єктів підприємництва в Україні: правовий статус, структурна динаміка, податкові наслідки. <i>Теорія та методологія формування інвестиційно-фінансової стратегії розвитку національного господарства</i> : монографія / за ред. Л. М. Савчук, А. В. Череп. Дніпро, 2019. С. 55—89.
Стаття в журналі	Зайцева О. М. Варіантність у родовій категоризації іменників: (на матеріалі мовлення сучас. укр. телебачення). <i>Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія»</i> . 2018. Т. 21, № 1. С. 121-130.
Дисертація	Урба С. І. Пріоритети та інструменти розвитку аграрного сектора в системі забезпечення економічної безпеки України : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03. Львів, 2019. 562 с.
Матеріали конференції Тези доповіді	Івченко В. О. Проблема правового регулювання імпичменту в Україні. <i>Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності</i> : тези доп. учасників XXV Наук.-практ. конф. курсантів та студентів, м. Харків, 17 трав. 2018 р. / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. С. 35—36.
Закон, нормативний акт	Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI : станом на 02 квіт. 2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17 (дата звернення: 09.06.2020).
Електронні ресурси	Офіційний курс гривні щодо іноземних валют на дату 11.06.2020. <i>Національний банк України</i> . URL: https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates?date=11.06.2020&period=daily (дата звернення: 11.06.2020). Introduction. <i>Purdue University</i> . URL: https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/apa_style/apa_style_introduction.html (date of access: 09.06.2020).

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ДО НАПИСАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	5
1.1. Загальні методичні рекомендації.....	5
1.2. Етапи виконання випускної кваліфікаційної роботи	7
1.3. Визначення теми, пошук інформації	8
1.4. Розробка плану дослідження	9
1.5. Написання теоретичного розділу	10
1.6. Зміст структурних складових випускної кваліфікаційної роботи	12
2. ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	18
2.1. Вимоги до набору тексту.....	18
2.2. Порядок посилань на джерела	19
2.3. Ілюстрації.....	20
2.4. Таблиці	22
2.5. Список використаної літератури	24
2.6. Додатки.....	25
3. ПОРЯДОК ПІДГОТОВКИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАХИСТУ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	26
3.1. Порядок перевірки та допуску випускних кваліфікаційних робіт до захисту включає такі етапи:	26
3.2. Критерії оцінки випускних кваліфікаційних робіт.....	28
ДОДАТКИ.....	30